

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

משיחת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשל"ג

יוצא-לאור לחג הסוכות, היתשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת חג הסוכות הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק משיחת ש"פ ראה, ה'תשל"ג — בה נתבאר הטעם שבחג הפסח לא נתפרש בכתוב שמחה, ע"פ פשוטו של מקרא — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

בשם השם, מחרת יוהכ"פ, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. משיחת* ש"פ ראה, ה'תשל"ג

הטעם שבחג הפסח לא נתפרש בכתוב שמחה – ע"פ פשוטו של מקרא בלתי מוגה

א. בנוגע למ"ש בסוף פרשת ראה בנוגע לשלש הרגלים, פסח שבועות וסוכות, יש דבר פלא – שבנוגע לשבועות נאמר¹ "ושמחת לפני ה' אלקיך", וכן בנוגע לסוכות נאמר² "ושמחת בחגך"; ואילו בנוגע לפסח לא נזכר ענין השמחה.

ולמרות שזוהי שאלה בפשוטו של מקרא, שמתעוררת אצל בן חמש למקרא שלומד פסוקים אלו – לא מצינו שרש"י מבהיר זאת.

ב. בילקוט שמעוני פ' אמור³ (ועד"ז בבעל הטורים כאן⁴) איתא: "בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה אחת .. שבפסח התבואה נידונית וכו' (עדיין בשדה)". בעצרת .. שמחה אחת .. [מפני] שהתבואה נכנסת בפנים .. (אבל עדיין) פירות האילן נידונין .. אבל בחג (הסוכות) .. שהתבואה ופירות האילן בפנים .. כתב שלש שמחות".

ובספרי⁵ כאן – "דמעצרת הוא דרשינן לה, דכתיב וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים, לימד כל שנוהג בעצרת נוהג בפסח וחג". אמנם, אם רש"י סובר כא' מב' ביאורים הנ"ל, הי' לו לפרש זאת, וכיון שאינו מזכיר מאומה, מוכח, שס"ל שב' תירוצים אינם ע"פ פשוטו של מקרא.

ויש לומר טעם הדבר:

בנוגע לביאור שלא נאמר שמחה בפסח לפי שהתבואה עדיין בשדה – הנה לדרך רש"י בפשטות הכתובים, אי אפשר לומר כן, שהרי בפרשתנו⁶ נאמר בנוגע לקרבנות "ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם ושמחתם",

(אמור כג, יא ובפרש"י), מתחילה קצירת העומר.

(5) הובא בתוד"ה ושמחת – חגיגה ח, סע"א. וראה ג"כ ס' יראים סקב"ו (ובהשלם – סרכ"ד-סתכ"ז). וראה גם טורי אבן חגיגה י, ב.

(6) פרשתנו שם, יב.

(7) יב, ז; יב, יח.

(* נערכה ע"פ הרשימה שנרשמה בשעתה עבור החזרה ברדיו, והוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בשילוב שאר הרשימות שתח"י משיחה זו (המו"ז).

(1) טז, יא.

(2) שם, יד.

(3) רמז תרנד.

(4) ורק "ממחרת השבת", בט"ז ניסן

"ושמחתם לפני ה' אלקיכם", "ושמחת לפני ה' אלקיך", ומזה מוכח, שיכולה להיות שמחה גם בזמן "שהתבואה עדיין בשדה" – בגלל הקרבת הקרבנות. וגם: "ושמחת בחגך" שנאמר בחג הסוכות – כפשוטו הכתוב – השמחה היא בגלל היו"ט, ולא בגלל "שהתבואה ופירות האילן בפנים".

ובנוגע לביאור שענין השמחה בפסח נלמד מעצרת – הרי עפ"ז אינו מובן: מדוע נאמר ענין השמחה הן בשבועות והן בסוכות, בה בשעה שגם בנוגע לסוכות יכולים ללמוד מעצרת.

ועכצ"ל, שלדעת רש"י אין צורך לפרש זאת – אם בגלל שהדבר מובן בפשטות לבן חמש למקרא מעצמו, או בגלל שרש"י הבהיר זאת כבר לפניו.

ג. ואולי אפשר לומר הביאור בזה:

מצינו כבר בפ' ויקרא בנוגע לדיני קרבן עולה, שבתחלה נאמר "אם עולה קרבנו מן הבקר"⁸, ולאח"ז נאמר "ואם מן הצאן קרבנו"⁹, ושם נימנו כמה פרטים בדיני הקרבן שלא נתפרשו גבי עולה "מן הבקר", ולדוגמא: "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה"¹⁰, שדין זה נתפרש גבי עולה "מן הצאן" ולא גבי עולה "מן הבקר". ואעפ"כ, אין הכוונה שרק עולה מן הצאן שחיטתה בצפון, כי, אע"פ שדין זה נתפרש בעולה מן הצאן, הרי זה קאי גם על עולה מן הבקר שנאמר שלפנ"ז, שהרי "אמר קרא" ואם מן הצאן, וי"ו מוסיף על ענין ראשון, וילמד עליון מתחתון"¹¹, וכפי שרש"י הבהיר כבר בהתחלת פ' משפטים: "ואלה המשפטים, כל מקום שנאמר .. ואלה מוסיף על הראשונים".

ועפ"ז מובן גם בנדו"ד:

כיון שנאמר¹² "ועשית חג שבועות גו'", בוא"ו המוסיף, הרי מובן, שמ"ש לאח"ז "ושמחת"¹, קאי לא רק על חג השבועות, אלא גם על חג הפסח שנזכר בכתוב לפניו.

ומזה מובן, שגם בחג הפסח ישנו החיוב דשמחה, ומה שלא נתפרש בכתוב, הרי זה לפי שהכתוב סומך על מ"ש לאח"ז "ועשית חג שבועות גו' ושמחת", ש"ושמחת" קאי הן על חג השבועות והן על חג הפסח.

ד. אך עפ"ז נשאלת השאלה: מדוע הוצרך הכתוב לומר ענין

11 זבחים מח, רע"א.

12 פרשתנו שם, יו"ד.

8 א, ג.

9 שם, יו"ד.

10 שם, יא.

השמחה, ב"פ, בחג השבועות ובחג הסוכות — לכאורה הי' מספיק לומר זאת בחג הסוכות בלבד, ובאופן שיהי' קאי גם על הימים טובים שלפניו, חג השבועות וחג הפסח?

והביאור בזה:

פסח ושבועות — ולפרש"י בפרט — קשורים שניהם עם יצי"מ,

— כפי שמפרש רש"י בפסוק¹³ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", "דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיצאו ממצרים . . שכתוציאם ממצרים, תעבדון אותי על ההר הזה שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל", והיינו, שיצי"מ בפסח היתה בזכות קבלת התורה בחג השבועות.

[ויש להוסיף, שהקשר והשייכות בין שבועות לפסח מודגש גם בפירוש רש"י כאן בהתחלת הענין: על הפסוק¹⁴ "ששת ימים תאכל מצות", מפרש רש"י: "ובמקום אחר הוא אומר שבעת ימים¹⁵, ז' מן הישן, וששה מן החדש" (דבט"ז בניסן מביאין העומר ומתיר החדש¹⁶), והרי גם חג השבועות מתיר את החדש, במקדש¹⁷] —

ולכן מספיק כשנאמר באחד מהם שמחה, כך, שהציווי על שמחה שנאמר בחג השבועות קאי גם על חג הפסח; משא"כ סוכות הו"ע בפ"ע שאינו הענין דיצי"מ (ואדרבה: "הושבתי את בני ישראל (אלא שמאורע זה הי') בהוציאני אותם מארץ מצרים"¹⁸), ולכן צריך הכתוב לפרש בו שמחה בפ"ע (ואין ללמוד ממנו בנוגע לחג הפסח וחג השבועות, כיון שענינם שונה מענינו של חג הסוכות).

ועפ"ז יש לבאר גם דיוק לשון הכתוב, שבחג השבועות נאמר "ושמחת לפני ה' אלקיך", ואילו בחג הסוכות נאמר "ושמחת בחגך" — כי: השמחה דחג השבועות קשורה עם מ"ת, שאז עמדו בני" במעמד הר סיני "לפני ה'"; ואילו השמחה דחג הסוכות היא (בעיקר) בגלל ש"בסוכות הושבתי את בני ישראל", ולכן נאמר "ושמחת בחגך".

ה. ועפ"ז יש לתרץ שאלה נוספת בפשטות הכתובים:

בסיום הענין דחג השבועות נאמר "וזכרת כי עבד היית בארץ

16) שפ"ח כאן.

17) מנחות סח, ב.

18) אמור כג, מג.

13) שמות ג, יב.

14) פירושנו שם, ח.

15) בא יב, טו. ועוד.

מצרים". ואינו מובן: כיון שיצי"מ היתה בחג הפסח, ה" הכתוב צריך לומר "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים" — בחג הפסח, ועכ"פ — גם בחג הפסח?

ויובן ע"פ האמור לעיל שפסח ושבועות ענינם אחד — די"ל שע"פ פשש"מ, הכתובים "ושמחת גו' וזכרת גו'" שנאמרו בחג השבועות, קאי גם על חג הפסח.

[וכפי שמצינו בריבוי מקומות בתורה שיש ענין שקאי לא רק אלפניו אלא גם אלפני פניו, ולדוגמא: בנוגע לפסוק "למען ירבו ימיכם וגו'" שבפ' עקב¹⁹ — יש לפרש²⁰ שקאי על מ"ש לפניו: "וכתבתם על מזוזות גו"²¹, אבל רש"י מפרש בפשטות הכתובים שקאי על מ"ש לפני פניו: "ולמדתם אותם את בניכם לדבר במ"ש²²", "משעה שהבן יודע לדבר למדהו תורה .. ואם לא עשה כן הרי הוא כאילו קוברו, שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר במ"ש וגו' למען ירבו ימיכם וימי בניכם, אם עשיתם כן ירבו ואם לאו כו'". ואם הפסוק "למען ירבו גו'" בא בהמשך לפסוק "ולמדתם אותם את בניכם גו'", אף שבינתיים ישנו ההפסק ד"וכתבתם על מזוזות גו'" — הרי עאכו"כ שהענינים שנאמרו בחג השבועות ("ושמחת גו' וזכרת גו'") באים בהמשך לחג הפסח שנאמר לפניו, ללא הפסק ביניהם].

וזהו שהכתוב מסיים: "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים" — שסיבת היו"ט והשמחה בחג השבועות ובחג הפסח היא בגלל הזכרון ש"עבד היית בארץ מצרים", והקב"ה הוציאנו ממעמד ומצב זה והביאנו לקבלת התורה כו' (משא"כ סוכות, שהו"ע בפ"ע, ומה גם שבלאה"כ יש בו הזכרון דיצי"מ, כי "בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים").

ו. והנה, לכאורה יש להקשות על זה מפירוש רש"י: "וזכרת כי עבד היית במצרים וגו'", "על מנת כן פדיתך שתשמור ותעשה את החוקים האלה" — שמה שמע ש"וזכרת גו'" אינו בהמשך למ"ש לפניו "ושמחת גו'" (השמחה דשבועות ופסח), אלא הקדמה למ"ש לאח"ז "ושמרת ועשית את החוקים האלה"?

והביאור בזה:

כיון שלאחרי "וזכרת כי עבד היית במצרים" (שמבאר טעם השמחה דשבועות ופסח) מוסיף הכתוב "ושמרת ועשית את החוקים האלה", עכצ"ל,

21) שם, כ.

22) שם, יט.

19) יא, כא.

20) ראה שבת לב, ב.

שבפסוק זה יש עוד ענין שני, כי, מצד ביאור טעם השמחה דשבועות ופסח בלבד — מהי השייכות ל"ושמרת ועשית את החוקים האלה".

וזהו שמפרש רש"י "וזכרת כי עבד היית במצרים וגו'", "על מנת כן פדיתיך וכו'", היינו, שנוסף לכך ש"וזכרת גו'" הוא טעם השמחה דשבועות ופסח, יש בזה עוד ענין חדש: "על מנת כן פדיתיך שתשמור ותעשה".

והתיבות "את החוקים האלה" שבפירוש רש"י (שכל תיבה שבו מדוייקת ללא חסר ויתיר) — הם העתקת תיבות הכתוב, ואילו הפירוש והוספה של רש"י היא רק "על מנת כן פדיתיך שתשמור ותעשה", ואח"כ מעתיק רש"י מהפסוק "את החוקים האלה"; אלא שה"בחור-הזעזער" לא הבחין בכך, וחשב שתיבות אלו הם מפירוש רש"י וסידרם באותם אותיות — ובכו"כ מקומות²³.

ז. בנוגע ל"יינה של תורה" שבפירוש רש"י:

בענין זה רואים שכאשר התורה דורשת מיהודי להיות בשמחה, הרי זה צריך להיות באופן פנימי — שלכן מקשרים את השמחה עם יצי"מ ומ"ת, כדי שתהי' שמחה פנימית, היינו, לא רק שמחה באופן חיצוני, לצבוט את לחייו ("קנייפן די פאקן") שיהי' נראה שמח, ובזה לצאת י"ח שמחת יו"ט, אלא צ"ל שמחה פנימית, עד שגם נפש הבהמית תרגיש את גודל העילוי שבזה, ולכן יהי' גם אצלה ענין השמחה.

אך כיצד תבוא נפש הבהמית למעמד ומצב שתהי' לה שייכות לשמחת יו"ט?

ובכן: כאשר מניחים את נה"ב לנפשה ולא מתעסקים עמה — אכן לא תהי' לה שייכות לשמחת יו"ט; אבל כאשר מתייגעים להתעסק עם נה"ב, ומרגילים אותה בעניני קדושה כו', הנה "הרגל נעשה טבע"²⁴, ועד שמהפכים את נה"ב לגמרי, ואז שייכת גם היא לשמחת יו"ט.

וכמו בכל הענינים, שכפי שהאדם מתנהג למטה, כך מתנהגים עמו מלמעלה²⁵ — הנה עי"ז שמתעסק עם נה"ב כו', אזי נמשך לו סיוע מלמעלה לילך בעילוי אחר עילוי בעבודתו כו'.

הרמ"ע מפאנו סל"ו. תניא ספי"ד. פט"ו (כא),
(א). פמ"ד (סג, ב).

(25) ראה זח"ב קפד, ב.

(23) ראה — לדוגמא — לקו"ש חט"ו ע' 406 הערה 5. חיי"ח ע' 161 הערה 7. ושי"ג.

(24) ראה שבילי אמונה ג"ד ש"ב. שו"ת

הוספה

ב"ה. י"ח תשרי תשי"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו'
מוה' צבי שי'
מוה' משה שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מי"ב תשרי, בו כותבים ע"ד החלטתם הכי טובה והכי נחוצה בהנוגע לפעולות בימי החגים, ובודאי הביאו החלטתם בפועל, ויה"ר שיהי' לפעולותיהם פירות ופירי פירות במשך כל השנה, ושכרם אין די באר, ובפרט אם צירפו לפעולות אלו חבריהם שליט"א וכסיוס מכתבם, ואחכה לבשורות טובות ומפורטות בכל האמור.

בברכה

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א
על החתום, והנני חותם בשמו,

המזכיר

מוה' צבי .. מוה' משה: מלציק / ירוסלבסקי, ת"א. אגרות נוספות אליהם: לר"צ מלציק — אג"ק חי"ד אגרת ה"סא, ובהנסמן בהערות שם; לר"מ ירוסלבסקי — אג"ק חכ"ח אגרת יתקע, ובהנסמן בהערות שם. חכ"ט אגרת יתתקפד.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ת ר' שמעון יהושע וזוגתו מרת חי' צירא שיחיו דרוק

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

והצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

מתוך הרחבה, שמחה וטוב לבב

ולנחת רוח חסידותי מכל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות